

Sambumbu | TAAL & TEKEN

Paul Brenneker

SAMBUMBU

Volkskunde van Curacao, Aruba en Bonaire

TAAL & TEKEN

Deze publicatie werd mede mogelijk gemaakt door financiële steun van het Prins Bernhard Cultuurfonds Caribisch Gebied.

Sosiedat pa Historia di Curaçao maakte tekstbewerking mogelijk door extra financiële ondersteuning.

Sambumbu | TAAL & TEKEN

Volkskunde van Curaçao, Aruba en Bonaire

Paul Brenneker

ISBN 978 90 8850 776 2

NUR 521/610

© 2017 Caribpublishing / B.V. Uitgeverij SWP Amsterdam

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16B Auteurswet 1912 j° het Besluit van 20 juni 1974, Stbl. 351, zoals gewijzigd bij het besluit van 23 augustus 1985, Stbl. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot Uitgeverij SWP (Postbus 12010, 1100 AA Amsterdam-Zuidoost) te wenden.

Inhoud

Voorwoord	7
Sambumbu 1, 1969	9
Toponumen	10
Sambumbu 3, 1971	23
Taal	24
Toponumen	39
Sambumbu 5, 1972	73
Taal	74
Toponumen	83
Sambumbu 6, 1973	111
Toponumen	112
Sambumbu 9, 1974	121
Spreekwoorden	122
Sambumbu 10, 1975	173
Taal	174

Voorwoord

Begin jaren zeventig van de twintigste eeuw raakte de Curaçaose samenleving in een stroomversnelling. Na maandenlange stakingen en de platlegging van Willemstad in 1969, begreep men dat het anders moest. Het triumviraat Shell-Overheid-Rooms-Katholieke Kerk brokkelde af; arbeiders, kunstenaars en de zwarte bevolking eisten meer inspraak. Jongeren droegen revolutionaire maatschappelijke en culturele opvattingen uit en pleitten voor een rechtvaardigere verdeling van welvaart en welzijn. In deze geest bracht de naar Curaçao uitgezonden Nederlandse priester Paul Brenneker *Sambumbu* uit. Hij compileerde tevens de *Zikinza*-collectie over de orale geschiedenis van Curaçao en de naburige eilanden en ontstoot deze voor het algemene publiek. Jongeren zouden hierdoor de gevoelens, verlangens en belevingswereld van ouderen beter leren begrijpen. Ouderen zouden ervaren dat hun opgedane kennis, wijsheid, levensstijl en opofferingen niet voor niets waren geweest. Daarnaast zouden bovengenoemde werken als gids kunnen dienen voor iedereen die bij wilde dragen tot een beter leven voor het volk.

Zikinza en *Sambumbu* zijn veelzeggende titels. *Zikinza* is een onomatopoe: de nabootsing van het zagnende geluid in het liedje *Karpinté ta mas ku rei* (de timmerman is meer waard dan de koning). *Sambumbu* staat bekend als ‘hutspot’, een gerecht voor het gewone volk. Brenneker mikte echter op de originele betekenis van dit laatste woord. In het eerste deel van de oorspronkelijke *Sambumbu*-reeks prijst hij de effectieve constructie van ‘*de in doelmatigheid nog nooit overtroffen volkswoning*’. Vervolgens legt hij uit: ‘*de buitenkant wordt wit gekalkt, of bij gebrek aan kalk, bestreken met lichtgrijze klei gemengd met koemest, sambumbu*. Verder stelt Brenneker: ‘*Door de schaamte voor alles wat oud is en door gebrek aan maisstengels is de strohut ten dode opgeschreven. De hut is, wat men van de meeste nieuwe huizen niet kan zeggen, geheel aangepast aan het klimaat.*’ Het zijn steeds terugkerende thema’s in Brennekers werk: de zelfredzaamheid van gewone mensen, hun praktische verworven inzichten, de noodzaak van verandering en verbetering, de negatieve effecten van snelle modernisering en de daarmee gepaard gaande veroordeling van oude kennis en wijsheid.

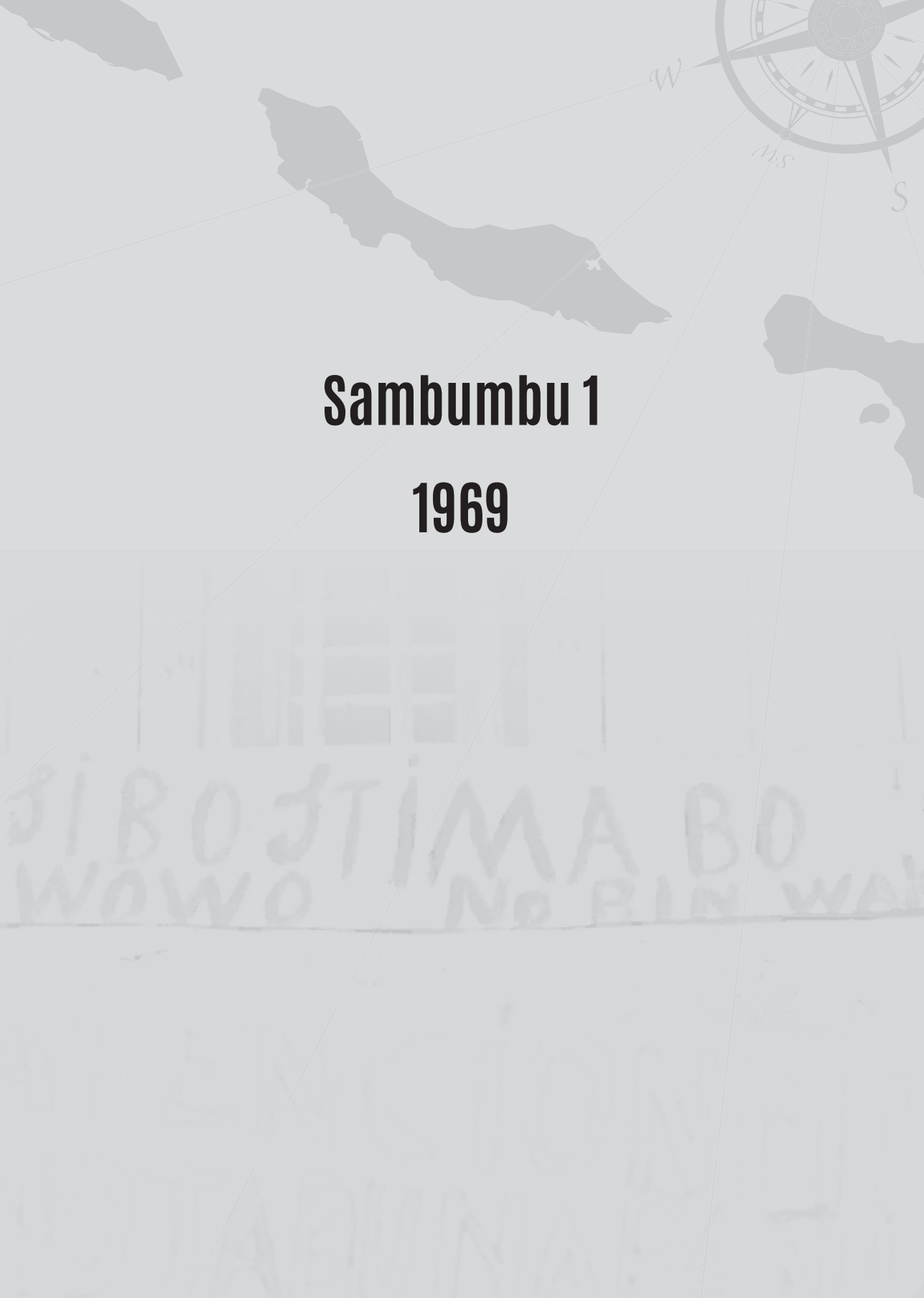
Brenneker was in de eerste plaats mens. Als zendeling zette hij zich bewust in voor zijn medemens, de verworpenen der aarde: armen, nakomelingen van Afrikanen, vrouwen, kinderen, gehandicapten, geestelijk gestoorden, andersdenkenden, soms ook dieren en de natuur. Op de twee andere Benedenwindse eilanden Aruba en Bonaire deed Brenneker eveneens actief onderzoek.

Sambumbu vloaide voor een groot deel voort uit de samenwerking tussen deze bevlogen priester en de kritische, even gedreven Curaçaose kunstenaar en dichter Elis Juliana. Zij waren *hermano* (broeders) van elkaar; ze trokken er jarenlang wekelijks samen op uit om ouderen te interviewen, honderden gesprekken en natuurgeluiden op de band op te nemen en

talloze oude voorwerpen bij mensen thuis uit de *mondi* en ruïnes te verzamelen. De grondslag voor *Sambumbu* was hiermee gelegd. Brenneker en Juliana bleken hierin pioniers voor Curaçao. Aan de andere kant lagen zij op dezelfde lijn als hun collega-onderzoekers Fradique Lizardo in de Dominicaanse Republiek, Rogelio Martínez Furé in Cuba en Louise Bennett in Jamaica. Nieuwe stemmen aan het begin van de twintigste eeuw, die op hun beurt de frisse geluiden uit de zestiger en zeventiger jaren zouden voeden. Brenneker inspireerde zo een aanzienlijk deel van onze bevolking, zoals sommige oudere politici, maatschappelijk werkers, beleidsmakers, kunstenaars en docenten over *Sambumbu* en andere publicaties, radioprogramma's en sociale initiatieven van pater Brenneker getuigen.

De tijd is nu misschien weer rijp om deze in ons collectief geheugen gebeitelde beelden van de Antilliaanse volkspysche aan de huidige generatie cultuurdragers door te geven. Iconische momenten, zeldzame parels, ons geschonken door een mens, die zijn medemens intens liefhad en daar onvermoeid voor opkwam ...

Richenel Ansano

Sambumbu 1

1969

Toponumen

Aardrijkskundige namen worden soms gegeven; in de regel ontstaan en groeien ze, zoals cactussen en *kwibomen* ontstaan en groeien. Wilt u de aardrijkskunde van Curaçao bestuderen, dan moet u er vooral op uittrekken, ver van de asfaltwegen af, en dan veel, heel veel praten met mensen, wier familie reeds sinds generaties in eenzelfde streek woont. Zij leren u de levende aardrijkskunde van het eiland. De officiële namen zijn te vinden in koopbrieven, kadasterarchieven en oude geschriften.

De **straatnamencommissie** dateert niet van gisteren. Reeds op 15 oktober 1866 werd van overheidswege een commissie benoemd *‘Tot het opsporen van de namen der straten in het stads-district’*. De resultaten waren povertjes. Op de Overzijde (Otrabanda) zijn er slechts vier ontdekt: Breedestraat, Roodeweg, Windstraat en Conscientiesteeg.

‘De overige straten, stegen en gangen hebben geen officiële namen, maar worden door inlandse namen aangeduid.’

Wel jammer, dat men dus de ‘inlandse namen’ negeerde. Namen die men van bovenaf decreteert, gaan er toch niet in. Naambordjes en plattegronden kunnen nooit de benaming verdrijven, die bij de bevolking in de mond en in het hart ligt. Want deze zijn geworteld in lokale omstandigheden en gebeurtenissen. *Hanch’i Santana* blijft ten eeuwigde dage Hanch’i Santana, ook al worden er twintig bordjes opgehangen met Riouwsteeg.

De commissie van 1866 stelde voor de volgende namen te geven op Otrabanda: Molenstraat, Sebastopolstraat, Rifwaterstraat, Schrijnwerkersstraat, Elleboogstraat, Cartagenastraat, Gasthuisstraat, Gravenstraat, Werfstraat, IJzerstraat, Bakkerstraat, Steilsteeg, Nannysteeg en Langestraat.

Achter Groot Kwartier, bewesten Ronde Klip, ligt het terrein **Brievengat** met gerestaureerd landhuis. Hoewel duidelijk Nederlands, is herkomst en betekenis van de naam allerm minst duidelijk. In 1860 heette het ‘t Brievengat’ en in de volksmond hoor je *Briefhat* of *Brihat*. Ook op Bonaire, ten oosten van Antriol ligt een knoek, die oudtijds de naam Brihat droeg en als zodanig stond ingeschreven.

Eens is Brievengat een plantage van betekenis geweest. Het monumentale landhuis, met de resten van veel bijgebouwen, veestallen en koralen, wijzen erop. Curaçao’s oudste woonster tot voor een jaar of twee, drie, ‘Ma Chichi’, die de 105 haalde, werd gewoonlijk Chich’i Baka genoemd, omdat zij zeer lange tijd de koeien van Brievengat heeft verzorgd. De plantage is vaak van eigenaar verwisseld. Als eerste eigenares noemt de overlevering Ana Katrijn. Ten noorden van het huis lagen de slavenhutjes, een apart dorpje. Ten westen van het landhuis lag het slavenkerkhof. Oude mensen kunnen er zich nog graven herinneren. Nu is noch van de hutten, noch van de graven iets meer te zien.

Maar Brievengat was reeds voordat de blanken en slaven kwamen, bewoond. Op het hoogste punt van de noordelijke bergrug liggen nog de povere resten van een indianenuitkijkpost, nu nog *Fòrti di Indjan* geheten. Heel die rotspunt heet *Peiladó*, wat het best met Uitkijk wordt vertaald. In het uiterste westen, Rancho Abou en **Poster**, woonden de indianen, op een lichte verhoging van het terrein, nog lang in de archieven *Indiaanse Ranche* genoemd. Deze indianennederzetting vormde later een reservaat tussen de andere bewoners, waartoe men niet licht toegang verkreeg. De zwarten waren bang voor de indianen.

Krakeel, of zoals de volksmond zegt, *Karké*, is een merkwaardige gemeenschap. De naam moet zijn oorsprong vinden in een of andere ruzie, maar daaromtrent is niets meer bekend. Het is een vredelievend volkje en je wordt er allervriendelijkst ontvangen. De bewoners zijn allen afkomstig van San Pedro, waar ze vanwege te grote isolatie van zijn weggetrokken, naar de grote weg.

De eerste eigenaar van **San Pedro** was Jehender Pieters Kwiers, een man van grote gestalte, zoon van Holland, getrouwd met een zeer donkerkleurige vrouw, die echter sluik haar had. Van het landhuis zijn enkel enige ruïnes over. Dit eerste huwelijk verklaart waarom men in Karké vele typen en kleuren dooreen ziet, blanke, zwarte, Europese, doch weinig zuivere negertypen.

Bewesten Lekesí in San Juan, tussen Playa di Mansaliña en Playa di Lagun ligt een rotsformatie met een grote spleet. Daar is eens per ongeluk een mens in terecht gekomen, die er nooit meer is uitgekomen: de rotsen hebben hem opgeslokt. Vandaar de naam: *Piedra Guli*. Vanouds is dit het plekje waar men duidelijk de echo van zijn stem kan horen.

De woonwijk **Suffisant** was in het nabije verleden een plantage. Hij behoorde aan Petrus Frederik de Windt, Papa Andries genaamd en deze bezat tevens Rio Canario. Op de kaart van Werbata, uit het begin van deze eeuw, staat reeds de naam Suffisant Barmeid, maar dit is zeker niet de oorspronkelijke naam. Het volk sprak van *Kipi Santu*, d.i. zand omkiepen. De nieuwe naam is waarschijnlijk een verfraaiing van de oude. Mensen van hoge leeftijd spreken ook nu nog van Kipi Santu.

Bekend is het achthoekige torentje, achter de Penstraat aan de zee. Het wordt door het volk genoemd *Dak'i Parasòl*, Parapludak, vanwege het leien dak. Maar het wordt ook *Altagoms* genoemd, wat erg vreemd lijkt, doch gewoon een verbastering is van octagoon, achthoek, eens woonhuis van Simon Bolivar.

Seru di Bruéra is een heuvel midden in Groot Sint Joris; de naam betekent Pokkenberg. Bij een pokkenepidemie werden op die plantage alle slaven die builen vertoonden op deze berg gesepareerd. Ze leefden er in takkenhutten; degenen die stierven werden op de berg zelf begraven.

De hooggelegen woonwijk **Seru Fortuna** is volgens een oude man een donatie van een gouverneur aan een slaaf, die al vier gouverneurs trouw had gediend op de Plantage Hato, particulier bezit van de gouverneur. De slaaf mocht zich een stuk grond uitzoeken, maar wilde in geen geval terrein, waar iemand reeds op woonde, uit vrees voor levenslange ruzie. Hij verkoos het kale rotsplateau en liet er familie en vrienden gratis een huisje bouwen. De schenkingsoorkonde is bij een brand verloren gegaan. De slaaf heette Antoni Valerian.

Fleur de Marie is de bekende woonwijk aan de Pietermaaikant. De bewoners zelf spreken in de regel van *Seru di Scharloo*, de berg van Scharloo, want daar is het een deel van. Fleur de Marie behoorde vroeger bij een villa met die naam.

Verschillende plaatsnamen doen erg vreemd aan, vooral als ze worden uitgesproken, doch zijn niets anders dan verbasterd Nederlands. *Karké* is Krakeel. *Kènchislf* is Kent uzelf. *Kwachi* is Kwartje. *Mèmember* is Meiberg. *Meimens* is Mijn Wens. *Restenteinchi* is Rust in Tuintje. *Zelanzé* is Zee en Landzicht. *Deklénde* is De Klundert. *Beilé* is Bijgelegen. *Briá* is Brievengat. *Engubèr* is Engelenberg. *Donkèrki* is Duinkerken.

De noordelijke uitloper van het binnenwater van Jan Tiel is sterk zouthoudend en heeft volgens de mensen een bittere smaak. Dat deel heet dan ook **Awa Marga**, Bitter Water. De oorzaak hiervan is niet bekend. Het water schijnt in een ver verleden al eens laboratorisch te zijn onderzocht, zonder resultaat van enige waarde. Ten zuiden van Dominguito lag vroeger een beruchte woonbuurt, die later uiteengebezemd is. Het dagboek van Koraal Specht van 1868 schrijft: ‘*Punta Afoor is een kast van wanorde en verregaande ruwheid. Als wilde dieren bijten en slaan de bewoners elkander. Het tieren, schreeuwen en schelden worden als hunne morgen- en avondgebeden aangemerkt. De meesten hebben het geregeld wel meer dan eens hunne ontevredenheid werken als hun doodsvijand verklaard. Een bedorven volk, waarover de priesters zelve publiek in de tempel van Santa Rosa hebben bekend gemaakt.*’

Sommige plaatsnamen zijn de huisnaam van de eerste eigenaar of een verbastering daarvan: Zo: *Ba Grasio*, *Bai Klaas*, *Ba Sinto*, *Ma Bei*, *Weis*, *Nanie*, *Wela Tina*, *Ma Tina*, *Ma Louisa*. *Zjaro* komt van Joseph Jarreau; *Pietermaai* van Pieter de Mey; *Mushér`Ok* van Moshé Rog. *Seru di Djakébu* van Seru Jacob Everts.

Seru Wea di Awa is een berg in het westen van Cas Abou. *Wea di awa* is een aarden vat om water in te bewaren. De berg heeft een grote rotsblok die op een indianenkop lijkt.

Santana di Valentijn is een kerkhofje op Shellterrein ten westen van het Schottegat. Vroeger behoorde dat deel tot de knoek Valentijn. Het kerkhof ligt in het zuidoosten van de voormalige plantage, ten noordwesten van de Baai Asiento.

Vianen is een klein landhuis achteraan in de Penstraat, aan de zee kant. Het is in 1800 gebouwd door een emeritus pastoor, die geboortig was uit Vianen in Nederland. Bewesten de weg naar Bándabou juist voor de Grote Berg ligt een plekje, dat in de volksmond **Danchi Bon** heet. Het is minder bekend onder de naam *Kunuku Largu di Malpais*. Daar woonde eens een zekere Daniël, in de wandel Danchi genaamd, die zo'n goede man was, dat de omgeving hem de bijnaam schonk van Danchi Bon.

De Slangenput in Mahuma, **Pos di Kulebra**, geeft veel zoet water, maar is onvakkundig gegraven, niet mooi recht; hij kronkelt als een slang.

Scharloo, nu een deftige woonwijk benoorden het Waaigat, was oudtijds een plantage, reeds in 1729 onder deze naam bekend. De naam is zuiver Nederlands: schaars bebost. **Lekesi** is een heuvel in het zuiden van San Juan. Eens ontvluchtte een slaaf om aan lijfstraffen te ontkomen. Hij verborg zich in een spleet van deze berg, maar kroop er zo diep in, dat hij er niet meer uit kon komen en van ellende omkwam. De man heette Lekesi.

Aan de weg naar Hato ligt links een natuurlijke vergaarbak van regenwater, een *tanki*, dat **Wulu** (uitspraak: **Woeloe**) heet. Maar oude mensen in de buurt kennen nog de oorspronkelijke naam, die wellicht een van de weinig zuiver Afrikaanse plaatsnamen is, die we bezitten. Ze noemen het **Tanki M-Po**. Een plaats aan de weg naar Westpunt, noordelijk van de kerk van Barber, heet **Rabu di Yuana**, Leguaanstaart. Daar huizen zoveel leguanen, de grond vol strepen staat, die zij met staarten trekken.

Het Molenplein dankt zijn naam aan de maismolen, die aldaar heeft gestaan en De Vreede heette. In de volksmond heet het plein **Planmulina**. In 1861 bericht de dagboekschrijver Specht, dat de molen defect geraakt is door de krachtige wind.

Alleen zeer oude mensen spreken nog van **Fo'i Porta** voor het Wilhelminaplein. Het betekent: buiten de muur. Hier kwam je vroeger uit als je de ringmuur, die de stad omgaf, verliet. De Punda hield op, de knoek begon. In het dagboek van Koraal Specht lezen wij: *'In 1866 kocht ik voetstoots voor de vleeschhal of markt buiten de steenen-padspoort der zoogenaamde Willemstad eene Ezelin, die op het fiskalaat ter schutting was gebragt en zulks wel voor de som van acht gulden. Het beest was wit van kleur en naar het zich laat aanzien niet ver van werpen, daar de buik hoog stond.'*

Bulundanga of Burundanga ligt aan de weg naar Santa Rosa, ten zuidwesten van Kolonchi. Oudtijds was dit een beruchte buurt, vol huisjes en keetjes, verscholen tussen hoge cactussen. Er leefden kwakzalvers, waarzegsters en verdachte vrouwen. Veel lieden van gegoede stand zochten hier heimelijk hun heul. Heel dit gedoetje is met de grond gelijk gemaakt, de bewoners uiteen gedreven en vormt nu grotendeels een moderne villawijk.

Een deel van Saliña Abou, aan de Schottegatweg ter hoogte van de Parmentierweg heet tot op de dag van heden in de volksmond: **Den Kobá**, vrij vertaald: Waar gegraven wordt. Toen men nog huizen bouwde van stokken en leem, *bara ku klei*, werd hiervandaan de leem gehaald.

Achter Hato ligt een natuurlijke put, die **Shingou** of Shingôt heet. Men moet er eerst een paar meter gebukt in lopen voordat men aan het water komt. De put droogt nooit uit. Lang heeft hier een indiaan gewoond. Men fluistert dat het wel wat vreemd water is, daar het wat van zijn zoetheid verliest als je het meeneemt en niet ter plaatse drinkt.

Aan de weg van Hato langs de zee naar San Pedro passeert men tegen het eind een geweldig rotsblok, dat gescheurd is; en in de scheur is een klein stuk rots gevallen. Het geheel wordt door de mensen gezien als een peter en een meter die een kind ten doop houden. De rots heet dan ook **Koma ku Kompa**.

Gato aan de weg naar Bándabou, betekent kat. De grond was eens van een zekere Van Eiten, een vreemdeling, die hem aan vier van zijn trouwste slaven heeft geschonken. Zestig jaar geleden is de laatste van deze vier nog op de knoek zelf begraven.

Rechts van de weg naar Bullenbaai ligt een vrij geïsoleerd dorpje: **Samí Liber**, oftewel Vrij Sint Michiel. Het grenst aan Groot Sint Michiel en ligt dichtbij Klein Sint Michiel en was de woonplaats voor slaven die vrijgekomen waren. De eigenaar was een zekere 'Meneer Bashi'. Voor dertig cent per jaar mocht je op zijn grond een huisje bouwen.

Beoosten Stenen Koraal ligt **Sabana di Hunku**. Een gedeelte ervan heet Muizenberg, een ander deel heet San Jacobo. *Hunku* is de sisalplant, die er vroeger in grote hoeveelheden groeide en waarvan scheepstouw werd gemaakt. Thans is de plant nagenoeg vergeten en spreken de jongeren zelfs van *Sabana Hundu*, Diepe Savaan.

Kanga, een woonwijk ten zuidoosten van Santa Maria, was oudtijds een knoek; op de heuvel middenin heeft de eigenaar gewoond. Het woord *kanga* komt in de oude liederen nogal eens voor in de betekenis van arm, berooid. *Kanga lo duna bo man*, je zult tot armoede vervallen. Ongetwijfeld een Afrikaans woord.

Ten zuiden van Mahuma ligt een bewoonde streek **Monchi**, hetwelk de voornaam is van de eerste eigenaar. Deze heeft heel de plantage aan zijn buurman, de eigenaar van San Rafael, afgestaan, in ruil voor een zwart pak; want hij wilde per se in het zwart trouwen.

De oorsprong van de naam **Wishi**, dichtbij de stad, is waarschijnlijk zeer eenvoudig te verklaren. Volgens de kaart van Werbata lag aldaar een knoek *Our Wish*. Ongeveer 200 jaar geleden stond de grond bij het kadaster onder de naam Hoesji of Hoesje. Heel de omgeving stond ook bekend onder de naam Alabama.

Ter hoogte van Daniel ligt aan de andere kant van de weg naar Westpunt een knoek **Husu**, die in de documenten Dusu heet, hetwelk betekent: na een tweeling geboren. In het huidige Papiaments *desu* of op Bonaire *dusu*.

Op Aruba heet een woonstreek **Boton**, wat knoop betekent. Ter plaatse en vooral op de heuvel, hebben duizenden kleine, platte ronde steentjes of schelpdeeltjes gelegen, met een gaatje in het midden; niet groter dan een cent. Ze werden door de bevolking knopen genoemd. Kinderen hebben er handenvol weggehaald, toen het eens rade werd er halssnoeren van te maken. Het zijn fiches door indianen gemaakt, die ze waarschijnlijk ook voor sieraad gebruikten en die wellicht op deze plaats werden aangemaakt.

De naam van het eiland **Bonaire** is zonder twijfel van indiaanse oorsprong; maar niemand weet hoe hij precies luidde en wat de betekenis ervan kan zijn. Men spreekt nu ter plaatse de naam uit als *Boneiru* en maakt van de betekenis: goede lucht: *bon airu*. In oude geschriften komt men ook tegen: *Bonari*, *Buinari*, *Boynare*, *Banari*.

Een heuvel ten zuiden van Guatemala op Bonaire heet **Bará di Karta**, stok kaarten. Hij is opgebouwd uit dunne diabaaslagen. **Kabayero** is een plekje aan de zuidwestkust, en betekent fortje. Maar in het huidige Papiaments wordt er onder verstaan: ruiters, heer. Vandaar het verhaal, dat lang geleden iemand te paard vluchtte, geen raad meer wist en met paard en al het water in reed en een eind verder weer te voorschijn kwam.

Gabilan is een uitloper van de heuvelrug Montaña. In de hoge bomen bouwen *gabilans*, grote roofvogels, hun nesten.

Yatu Baku is een plantage beoosten Kralendijk. De benaming is indiaans en betekent: veel *yatu's*, *datu's*. De benaming moet in het binnenland van Venezuela veel voorkomen.

Mamparia Kutu, een plaats aan de oostkust bezuiden Lac, betekent zeemeermin; daar komt het mens-dier vaak uit het water om op de kant wat te rusten.

Playa Lechi heette oorspronkelijk *Palu di Lechi*, melkboom; daar stond vroeger een melkboom.

Tera Kòrá, rode aarde, dankt zijn naam aan de roodbruine verweerde diabaas. En de **Seru di Bentana** in het hoge noorden, heeft een rotsachtig gedeelte met een vierkante opening erin, juist als een raam: bentana.

Abrahams is een bewoonde streek ten zuiden van Ronde Klip, ten westen van Popo. Heet officieel Abrahamz.

Alabama is een oude naam voor Wishi.

Alacara is een plaats in Malpais, oudtijds bewoond.

Alida is een knoek in het noorden van Flip. Heet ook Rust en Vrede.

Alkmaar is een plaats in het noorden van Rozenburg, ten zuiden van Dominguito.

Ana Martina is een bewoonde streek ten noorden van San Rafael. Heette vroeger *Sabana di Indjan*.

Anobia is een knoek in Montaña di Rei.

Ararat is een wijk ten zuidwesten van Parera.

Australië is een wijk ten westen van Wishi, ten noordoosten van Seru Pretu. Ook geschreven Ostralie (1844). In de volksmond: Australia.

Awa Blanku is een plaats aan de noordkust, in de knoek Noordkant, ten westen van Bou Plata. Betekent: wit water.

Awa Marga is het noordelijk deel van het lagoon van Jan Thiel; het water is er zeer bitter. Betekent: bitter water.

Awasá is het Brionplein; betekent: *awa salu*, zout water.

Bas Gracie is een bewoonde buurt ten zuiden van Santa Maria. In de volksmond: Ba Gracio.

Bas Hyacintho is een oude naam voor *Sucasa*. In de volksmond: Basinto.

Bas Klaas is een knoek aan de weg naar Bándabou, ten westen van Tera Kòrá. Ook geschreven Baayklaas (1827). In de volksmond: Bai Klaas.

Bahá is een plaats ten noordwesten van Barber. Betekent: helling.

Bahá (2) is een deel van de knoek Djeremí, ten oosten van de baai.

Bahá di Dain is een knoek tussen Daniël en Hato.

Bahá na Awa is een plaats in het zuiden van het binnenwater van Sint Joris. Betekent: helling naar het water.

Bai no Bolbe is een spelonk in de noordkust, in het westen van Santa Catharina. Betekent: gaan en niet terugkomen. Met kalme zee kan men erin, maar het is riskant.

Baki di Mula is een ondiepe natuurlijke waterput op Klein Curaçao, ten noorden van de toren. Betekent: drinkbak voor de muilezel.

Bándabou is het westelijk deel van het eiland, vanaf de Grote Berg. Betekent: kant waar de zon ondergaat.

Bándariba is het oostelijk deel van het eiland, ongeveer vanaf Janwé. Betekent: kant waar de zon opkomt.

- Bangalá** is een plaats aan de noordkust, in het oosten van de knoek Santa Catharina.
- Bangalá (2)** is een plaats in het zuid-oosten van de knoek Jan Tiel, aan de Caracasbaaiweg.
- Banki** is een plaats aan de noordkust, in de knoek San Pedro, ten noordwesten van Boka San Pedro. Betekent: bank.
- Banki di Robèki** is een plaats aan de noordkust, in de knoek Noordkant, ten westen van Lugá Maluku. *Robèki* is het roodbekvisje.
- Banki di Tribon** is een plaats aan de zuidkust, in de knoek Jan Tiel, ten zuidwesten van de badplaats. *Tribon* betekent: haai. Aldaar zijn eens veel haaien gezien.
- Bou di Barber** is een streek ten westen van Barber, ten zuiden van Leliënberg. Betekent: ten westen van Barber.
- Barber** is een streek in Bándabou, ten noorden van Dokterstuin, met kerk. Heet ook Kariëtenberg.
- Baha Hindu** is een berg in het zuiden van Kenepa. In de volksmond: *Behundu*. Betekent: berg met steile helling.
- Barboleta** is een plaats ten noorden van Santa Rosa, ten westen van Barika. Betekent: vlinder.
- Barika** is een plaats ten noordoosten van Santa Rosa (1858). Betekent: buik.
- Barikisé** is een plaats midden in de knoek San Juan, ten zuidoosten van het landhuis. Betekent: *barika di seru*, buik van de berg, halverwege de berg. Was eens bewoond.
- Baron** is een woonwijk ten noorden van Berg Altena, ten oosten van Coco.
- Batipaña** is een baai in het zuiden van het Schottegat en eveneens de bewoonde omgeving; ten westen van de Motetwerf. Betekent: de was slaan; met een slaghout werd aldaar de was gedaan.
- Bellevue** is een plaats aan de Schottegatweg, ten westen van Normandië.
- Bentura** is een plaats in het zuidwesten van de knoek Santa Catharina.
- Berg Altena** is een woonwijk ten noordoosten van Pietermaai, ten noorden van Cornet en Monte Verde.
- Bethlehem** is een andere naam voor Louis Paula.
- Bever** is een knoek met landhuis ten oosten van het Schottegat, ten zuiden van Gaïto. Eens een militaire post. Er woonde vroeger Daniël Beevers. Heet ook Buena Vista.
- Beurs** is een streek ten oosten van Montaña Abou. Heet ook Bussum.
- Bicento** is een streek ten oosten van de weg naar Soto, ten noorden van Colonia.
- Binnenwater di Senchó** is de zuidwestelijke inham van de Sint Joris Baai, ten noorden van Choloma.
- Bivak** is een plaats aan de Schottegatweg, ten oosten van Ser'i Karpata.
- Bijgelegen** is een plaats ten zuiden van Rancho. In de volksmond: Beilé, Belé.
- Bijgelegen (2)** is een andere naam voor Santa Helena (1882).
- Blauw** is een knoek tussen Piscadera en Klein Sint Michiel. Ook geschreven: Blaauw. Heet ook Blauw Blauw, Grootte Blauw, Blije Rust.
- Blefema** is een plaats ten zuidwesten van Santa Maria, ten noorden van Constancia.

Bleinheim is een plaats ten oosten van Marchena, in Shellterrein, met oud joods kerkhof. Ook geschreven Blein Heim, Bleyenheim (1731, toen was Jan Gerard Pott eigenaar), Bleijheijm (1826).

Blika is een plaats in Koraal Specht, ten noordoosten van de berg.

Bloemhof is een plaats ten zuiden van Mahaai, aan de weg naar Santa Rosa. Ook geschreven: Bloemhoff. Heet ook Nooit Gedacht, Porta di Heru.

Bloempot is een plaats ten westen van Mahaai. Op de pilaren van de poort stond vroeger een bloempot. Heet ook Moron.

Blomonti is een plaats ten oosten van de weg naar Hato, ten westen van Wanapa. Ook geschreven: Blomonte, Blamendi, Blamindi, Blamundi (1861). Heet ook Sabana Koentje.

Boka di Ascension is een grote inham aan de noordkust in de knoek Ascension. In de volksmond: Boka Shenshon.

Boka di Bartol is een inham aan de noordkust in de knoek Wacao. Barthool is de voor naam van een vroegere eigenaar.

Boka di Blauw is de inham en het strand van de knoek Blauw.

Boka Buska is een grote inham in het noorden van het Schottegat. *Buska* betekent: zoeken.

Boka Chikí is een inham van de noordkust, in de knoek Santa Catharina, ten zuidwesten van Boka Grandi. Betekent: kleine inham.

Boka di Djegu is een inham aan de noordkust, ten noordoosten van Westpunt.

Boka di Fòrti is de haveningang. Betekent: inham met fort. Heet ook *Boka di Punda*.

Boka di François, een plaats aan de kust, ten zuiden van de zoutpan van Rif.

Boka di Hala Kanoa is een grote inham aan de noordkust, in het westen van Ronde Klip, *Hala kanoa* betekent: roeibootjes op de kant trekken.

Boka di Karaña is een kleine inham in het noordwesten van Klein Curaçao. *Karaña* is een vis.

Boka di Kortaliñ is een inham ten westen van Westpunt, tussen Boka Mansaliña en Wandomi.

Boka di Kurá is een inham in het westen van het binnenwater van Jan Thiel, ten noordoosten van Seru Spañó. Betekent: inham van Koraal Specht.

Boka di Makola is een kleine inham in het zuiden van het Schottegat, ten noordwesten van Parera.

Boka di Mangel is een inham aan de noordkust, in de knoek Koraal Tabak. *Mangel* betekent mangrove.

Boka di Man Grandi is het vaak droogstaand binnenwatertje ten oosten van Marie Pam poen. *Man grandi* betekent: grote hand.

Boka di Manzaliña is een inham in het zuidwesten van het Schottegat. *Manzaliña* is een boom met giftige appeltjes.

Boka di Manzaliña (2) is een inham aan de noordkust, ten noordoosten van Westpunt.

Boka Nobo is de uitlaat van het Rifwater, met sluisdeur. Betekent: nieuwe monding.

Boka di Padiki is een dubbele inham in het zuiden van de knoek Patrick, aan de noordkust.

Boka di Piscadera is een inham met strand ten westen van de stad. Betekent: vissersstrand.

Heette vroeger Manikuakoa.

Boka di Playa di Sardin is een inham van de kust tussen Bullenbaai en Santa Maria. Betekent: sardientjesstrand.

Boka di Punda is de haveningang. Betekent: monding van de stad. Heet ook *Boka di Fòrti*.

Boka di Richá is een inham aan de zuidwestelijke kust, in Malpais, ten noordwesten van Lansa. Richa is Richard.

Boka di Roi di Kenepa is een inham ten noordwesten van Vaersenbaai. *Kenepa* is een vrucht.

Boka di San Nicolas is de uitgang van het binnenwater van de knoek San Nicolas, met ruïne van een zoutschuur.

Boka di San Pedro is een inham aan de noordkust in de knoek San Pedro, ten zuidoosten van de bron.

Boka di Santa Maria is de uitmonding van het lagoon van Rif.

Boka di Santu Pretu is een inham aan de noordkust, in het oosten van de knoek Noordkant. Betekent: inham met zwart zand.

Boka di Santu Pretu (2) is een inham aan de noordkust, midden in de knoek Patrick.

Boka di Strom is de uitgang van het binnenwater van Piscadera; daar staat vaak een sterke stroom.

Boka di Sòrsaka is de uitgang van het binnenwater van Jan Tiel en Zuurzak; er staat een oude kalkoven.

Boka di Tabla is een grot aan de noordkust, ten oosten van Westpunt, aan de landzijde via een opening te bereiken. Een bezienswaardigheid. Daar spoelt veel wrakhout aan: *tabla* betekent planken.

Boka di Tabla (2) is een inham aan de noordkust, in de knoek Koraal Tabak.

Boka di Valentijn is een inham in het noordwesten van het Schottegat.

Boka di Versali is een inham van het Schottegat, ten westen van Parera. Officieel: Versailles.

Boka di Wandomi is een inham ten noordwesten van Westpunt, ten zuidoosten van Boka Kortalijn.

Boka di Watamula is een inham nabij Westpunt, ten zuidwesten van Noordpunt. Betekent: *awa ta mula*, het water kolkt.

Bonaire is een plaats ten oosten van Sapaté, genaamd naar het neveneiland Bonaire.

Bonam is een streek ten zuiden van Brievengat.

Bon Pais is een andere naam voor Souax. Betekent: goed land. Zo genaamd als tegenhanger van de knoek ernaast: Mal Pais, slecht land.

Bordo di Djo Ben is een plaats aan de noordkust, in het uiterste oosten van Hato, *Bordo* is een rots- of bergrand.

Bordo Meimei is een plaats aan de noordkust, in het westen van de knoek Noordkant. Betekent: middelste rotsrand.

Bordo di Speit is de bergrand ten zuiden van Speit, in de knoek Rif.

Bordo di Tata is een plaats ten zuiden van het binnenwater van Rif.

- Botelier** is een knoek tussen Dominguito en Zuurzak. In de volksmond: *Botrí*. Heet ook Groote Thuin.
- Bramendi** is een plaats ten oosten van Pietermaai, ten zuiden van Salíña Abou.
- Brakkeput Abou** is een knoek ten noorden van het Spaanse Water. Betekent: westelijk Brakkeput. Heette vroeger Rust en Vrede. In de volksmond: Bragapoti Abou.
- Brakkeput Ariba** is een knoek ten noorden van het Spaanse Water. Het jacht *De Brack* putte vroeger hier water. Heet ook Nooit Gedacht. Betekent: oostelijk Brakkeput.
- Brakkeput Meimei** is een knoek tussen de beide andere Brakkeputs in. Heette vroeger *Klijne Bracke Putt*.
- Brand** is een plaats in het zuidoosten van Koraal Tabak, bij de ingang van het binnenwater. Betekent: branding.
- Brazil** is een plaats in het westen van Montaña Abou. Betekent: brazielhout.
- Brievengat** is een knoek met landhuis ten westen van Ronde Klip. Heet ook 't Brievengat (1860). In de volksmond: Briá, Brihat, Briefhat.
- Brigantijn** is een inham aan de noordkust, in de knoek Wacao. Betekent: briek. In de volksmond: Bragantin.
- Brug** is de Koningin Emmabrug over de haveningang. In de volksmond: Bres.
- Brug van Zuurzak** is de ruïne van een romantisch gebouwde stenen brug over een rooi in Zuurzak, ten zuiden van het landhuis. In de volksmond: Bres di Sòrsaka.
- Buèlta** is een plaats ten zuiden van Jonisberg, ten noorden van Koraal Specht.
- Buena Vista** is een uitgestrekte, bewoonde streek ten oosten van het Schottegat, ten zuidoosten van Santa Maria. Betekent: mooi uitzicht. In de volksmond: Bona Bista.
- Buena Vista** (2) is een andere naam voor Seru di Mangusá.
- Buena Vista** (3) is een plaats ten zuiden van Van Engelen, met landhuis.
- Buena Vista** (4) is een plaats ten zuidoosten van Barber, ten zuidwesten van Patrick. Heet ook Shayo.
- Buena Vista** (5) is een plaats ten westen van Groot Sint Joris, ten noordoosten van Kwartje.
- Buena Vista** (6) is een plaats in het oosten van Zuurzak.
- Buena Vista** (7) is een andere naam voor Bever.
- Buitenbos** is een plaats ten noorden en ten zuiden van San Wilibròrdo. Heet ook *Mondi Afó* (vertaling). In de volksmond: Bijtebos.
- Buitenrust** is een andere naam voor Sapaté.
- Bulabanda** is een plaats ten oosten van de Christoffelberg. Heette vroeger *Bula Bai*. Beide namen betekenen: wegvliegen. Volgens de legende zijn slaven van daar weggevloden.
- Bumba Bua** is een deel van de bergrug ten oosten van het landhuis Sabaneta.
- Buraku di Babilochi** is een plaats aan de kust, ten westen van Kaap Santa Maria. *Buraku* betekent: kuil, hol. *Balilochi* is de naam van een klein bruin visje.
- Buraku di Kachó** is een plaats aan de kust, ten westen van Jan Tiel en ten oosten van *Bapor Kibrá*. Betekent: hondenkuil.
- Buraku Kayente** is een plaats aan de kust in de knoek Rif, ten oosten van Boka François. Betekent: warm hol. Daar zoeken de geiten beschutting tegen de nachtkou.

Buraku di Kokolishi is een inham in de kust, in Jan Tiel, dichtbij de vuurtoren. *Kokolishi* betekent: schelp.

Buraku di Klei is een plaats in Hato, in het deel dat Kunuku Katoen heet. Daar werd vroeger witte klei uitgegraven om er de huizen mee te kalken.

Buraku di Mandinga is een kuil in Ronde Klip; naar men zegt door slaven gegraven.

Buraku di Masbangu is een inham in de noordkust, ten noordoosten van het landhuis van Noordkant. *Masbangu* is een marsbanker, een vis.

Buraku di Piskechi is een hol aan de noordkust, in de knoek Noordkant, ten westen van *Awa Blanku*. *Piskechi* is een visje.

Buraku di Shon Gabi is een plaats in het zuiden van Koraal Tabak, midden in de monding van het binnenwater. Gabi is een afkorting van Gabriel.

Buraku di Tawela is een grot in de westelijke flank van Seru di Kurá Specht. Daar woonde eens de gevluichte slaaf Tawela.

Burundanga (1844) is een plaats ten zuiden van de weg naar Santa Rosa, ten westen van Cheche. In de volksmond: Bulundanga, heet ook Yambré, Mambre (1860).

Bussum is een andere naam voor Beurs.

Busumuru is een heuvelrug in de knoek Ascension, ten oosten van het landhuis.

Calabari is een plaats ten zuidwesten van Santa Maria, ten zuiden van Juan Hato. Ook geschreven: Calabarie.

Canapé is een plaats aan de kust, in de knoek Rif, ten noordwesten van Playa Kandelchi. De rots heeft hier de vorm van een canapé.

Caracas is een woonwijk tussen Pietermaai en Nieuwe Straat. In de volksmond: Caraca.

Caracasbaai is een weidse inham van de kust, ten oosten van Jan Tiel.

Caridad is een knoek op Bándabou, ten zuidwesten van Patrick, ten zuiden van Striebeek. Betekent: liefde.

Castelita is een plaats aan de weg naar Bándabou, ten westen van Daniël. In de volksmond: Castalida.

Catót is een plaats ten westen van de weg naar Hato, ten westen van Blomonti. Heette oorspronkelijk Cotott (1844).

Cecilia Luangu is een plaats in het zuidwesten van Koraal Specht. Is de bijnaam van een vrouw: ordinaire Cecilia.

Cerrito is een buurt ten oosten van de Schottegatweg, ten zuiden van Bloemhof. Betekent: heuveltje. Heet ook De Vrede.

Chango is een plaats ten oosten van de rotonde van Groot Kwartier. In de volksmond: Chalgo. Heet ook Matancia.

Chango (2) is een plaats ten noorden van Janwé.

Cha Tula is een buurt ten oosten van *Costa Firma*, ten noorden van Seru di Mangusá. Is de huisnaam van een persoon.

Chawan Baka is een plaats in het zuiden van Ascension. Is de bijnaam van een man: Jan de Koe.